

Vraag nr. 32
van 7 november 2003
van de heer BRUNO TOBBACK

Intercommunale Haviland – Afvalverwerkingscontracten

De intercommunale Haviland staat momenteel in voor onder meer de ophaling en verwerking van afval in een groot aantal gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde. In tegenstelling tot zowat alle andere Vlaamse intercommunales met algemene doelstellingen – die kiezen voor de afsplitsing van hun taken in verband met afval om deze toe te vertrouwen aan een aparte, opdracht-houdende, intergemeentelijke structuur – heeft Haviland beslist om ook haar afvalactiviteiten mee onder te brengen in een dienstverlenende intergemeentelijke samenwerking met een algemene taakstelling.

Naast het feit dat deze keuze niet lijkt te stroken met de bepalingen van het nieuwe decreet inzake de intergemeentelijke samenwerking, is er ook hoe langer hoe meer onduidelijkheid over de bestaande contracten die de huidige intercommunale heeft afgesloten met verschillende gemeenten.

Uit vragen die gesteld werden op de gemeenteraad van de gemeente Opwijk – die naast kolkenruiming en slibverwerking ook haar afvalophaling en -verwerking toevertrouwt aan Haviland – blijkt immers dat al deze contracten een clause van afstand van bevoegdheid bevatten. Dit wekt verbazing, enerzijds omdat de verantwoordelijken van Haviland in een brief aan het gemeentebestuur stellen dat dit niet zo zou zijn, terwijl de tekst van het contract duidelijk het tegendeel aantoonst, en anderzijds omdat de gemeente gedurende de volledige looptijd van het contract (dat al verschillende keren werd verlengd) BTW gefactureerd kreeg op de diensten van de intercommunale, terwijl zij daar ten gevolge van de bevoegdheidsafstand van vrijgesteld is.

Het is niet duidelijk of de situatie dezelfde is in alle gemeenten van het arrondissement die met Haviland contracten hebben afgesloten rond afvalverwerking en/of -ophaling, en bij gebrek aan inzage in al deze contracten was het voor de vraagsteller ook niet mogelijk om dit na te gaan, maar in ieder geval rijzen naar aanleiding van de vaststellingen in Opwijk een aantal prangende vragen.

1. Heeft de minister reeds nagegaan of het contract van de gemeente Opwijk een alleenstaand geval is, dan wel of Haviland ook in andere con-

tracten inzake afval clauses van afstand van bevoegdheid heeft opgenomen ?

2. Hoe kan het dat in minstens één gemeente (en eventueel een groot aantal andere) gedurende jaren BTW werd gefactureerd die op basis van het contract niet verschuldigd was ?
3. Wat is het lot van bestaande contracten die een bevoegdheidsafstand bevatten op het moment dat de intercommunale zich zou omvormen tot een dienstverlenende intergemeentelijke samenwerking ?

In principe is deze samenwerkingsvorm immers niet gemachtigd om een afstand van bevoegdheid te bedingen.

Antwoord

De ophaling en verwerking van het huishoudelijk afval in de gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde is, zoals de Vlaamse volksvertegenwoordiger terecht aanstipt, een vrij complexe aangelegenheid.

Afgezien van de bij de kleinere intercommunales Incovo, Interza en Interrand aangesloten gemeenten, staat de intercommunale Haviland in voor de afvalverwerking van de 24 overige gemeenten. Een korte historiek maakt duidelijk dat deze opdracht niet van een leien dakje liep. Na de van hogerhand opgelegde sluiting van de breekwerven in Meise en in Nossegem in 1987, sloot Haviland op 2 februari 1987 een overeenkomst af met de NV Entracon voor de afvoer van het huisvuil en grofvuil naar de stortplaats van Mont-Saint-Guibert in Waals-Brabant. De overeenkomst had een looptijd van tien jaar, gekoppeld evenwel aan de nodige toelatingen en afwijkingen verleend door het Waals Gewest.

Eind december 1995 wordt Haviland de toegang tot de stortplaats van Mont-Saint-Guibert ontzegd, bij brief van de bevoegde Waalse gewestminister. Met de rug tegen de muur zoekt de intercommunale een oplossing en die wordt haar aangeboden door de stad Antwerpen, waarvan het bestuur op 21 december aan de Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling laat weten dat voorlopig de Vlaams-Brabantse gemeenten die erom verzoeken vanaf januari 1996 hun huisvuil kunnen storten op de Hooge Maey. Op 15 januari 1996 verklaart de raad van bestuur van Haviland zich akkoord met het voorstel van Antwerpen.

Als stedelijke stortplaats factureert de Hooge Maey aan Haviland met vrijstelling van BTW. Om de gemeenten die eveneens te laten genieten, beslist de intercommunale op de algemene vergadering van 26 juni 1996 de mogelijkheid van beheersoverdracht statutair in te schrijven en verzoekt zij de gemeenten van deze mogelijkheid gebruik te maken. Dit voorstel was uiteraard gebonden aan de duurtijd van de overeenkomst met de Hooge Maey. Dit verklaart de eigenaardigheid dat de gemeenteraadsbesluiten die ingaan op de statutair geboden mogelijkheid, telkens een termijn voor de beheersoverdracht bepalen, die varieert van één jaar in bijvoorbeeld Sint-Genesius-Rode, over twee jaar in bijvoorbeeld Asse tot vijf jaar in (de meeste) andere gemeenten. Normalerweise geldt een statutaire beheersoverdracht immers voor de ganse duurtijd van de intercommunale. Haviland heeft terzake overigens het advies ingewonnen van een advocatenbureau.

Op 15 mei 1997 deelt de stad Antwerpen aan Haviland mee dat, op verzoek van de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM), de storttoelating op de Hooge Maey wordt ingetrokken met ingang van 1 juli 1997. In de brief verwijst Antwerpen naar de nakende ingebruikname van de Indaver-VLAR-verbrandingsinstallatie in Beveren.

Tegelijkertijd reikt de intercommunale Land Van Aalst een helpende hand en biedt haar overcapaciteit op de stortplaats in Vlierzele aan. In beide gevallen is er geen sprake meer van vrijstelling van BTW. De intercommunale sluit nu overeenkomsten af met andere vennootschappen. Haviland brengt haar gemeenten op de hoogte van de nieuwe situatie bij brief van 27 juni 1997 en geeft meteen inzage van de kostprijs, vastgesteld door de raad van bestuur op 16 juni 1997. De tijdelijke beheersoverdracht vervalt samen met de stortvergunning op de Hooge Maey. Sindsdien worden inderdaad de gemeenten gefactureerd met BTW, zoals ten tijde van de afvoer naar Mont-Saint-Guibert.

Ik heb vrij uitvoerig de over twee jaar gespreide gang van zaken willen toelichten, om aan te tonen dat Haviland hier zelf de gebeurtenissen voor een deel heeft moeten ondergaan, en toch gepoogd heeft voor de gemeenten een financieel gunstige oplossing te zoeken.

Indien Haviland in het kader van het decreet van 6 juni 2001 ervoor geopteerd heeft om dienstverlenend te blijven, ook voor de tak afvalverwerking, dan is een nieuwe beheersoverdracht niet mogelijk. Haar keuze is strikt genomen niet strijdig met het

decreet, maar zelf ben ik er geen voorstander van. Daarom heb ik een vergadering belegd met de voorzitter en de directie van de intercommunale en er bij hen op aangedrongen het afvalbeleid uit de dienstverlening te halen en er de gemeenten van te overtuigen daarvoor een opdrachthoudende vereniging op te richten, eventueel in een ruimer verband met de bestaande kleinere intercommunales.

Mijn voorstel werd niet afgewezen en op 6 november jongstleden heb ik het in een brief aan de voorzitter verduidelijkt. Ik bezorg een afschrift van deze brief aan de Vlaamse volksvertegenwoordiger als **bijlage**. Ook de verenigingen Incovo, Interza en Interrand hebben een afschrift ontvangen. Wel heb ik begrepen dat wat tijd nodig zal zijn om het project te verwezenlijken, maar ik heb goede hoop dat een resultaat bereikt zal worden.

(Bovenvermelde bijlage ligt ter inzage bij het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement, dienst Schriftelijke Vragen – red.)